

Beleid inzake het Beheersen van het Fraude-
en Corruptierisico

Versie 1.0 - Juni 2019

Inhoudstafel

1	Inleidende bepalingen	4
1.1	Context.....	4
1.2	Doel.....	4
1.3	Goedkeuring.....	4
2	Toepassingsgebied	4
3	Fraude en de impact ervan.....	5
3.1	Definitie.....	5
3.2	Impact	5
4	Stappen in het beheersen van het frauderisico	5
4.1	Fraudepreventie.....	5
4.2	Fraudedetectie	6
4.3	Behandeling van incidenten.....	6
5	Rollen en verantwoordelijkheden	6
5.1	Alle medewerkers	6
5.2	Directiecomité en Raad van Bestuur	6
5.3	Operationeel Management	6
5.4	Controlling.....	7
5.5	Fraud Focal Point	7
5.6	Human Resources	7
5.7	Integriteitsbureau	7
6	Melding van een vermoeden van fraude of van een fraude-incident	8
6.1	Melding door een medewerker van Enabel.....	8
6.2	Melding aan het Integriteitsbureau.....	8
6.3	Klokkenluidersbescherming.....	8
6.4	Centrum Integriteit van de Federale Ombudsman.....	9
7	Beheer van fraude-incidenten	9
7.1	Administratief onderzoek	9
7.2	Vertrouwelijkheid	9
7.3	Crisiscomité.....	10
7.4	Communicatie met de media.....	10
7.5	Disciplinaire maatregelen en herstel	10
7.6	Rapportering.....	11
8	Bijlage: Categorieën en voorbeelden van fraude	12

Auteur:	Patrick Risch, Hoofd Interne Audit
Type document:	Beleidsdocument
Versie:	1.0
Validatie:	Auditcomité 29/5/2019 Raad van bestuur 29/5/2019

1 Inleidende bepalingen

1.1 Context

Enabel heeft de opdracht om duurzame internationale ontwikkeling te bevorderen door middel van interventies van ontwikkelingssamenwerking. Door de internationale context waarin Enabel opereert, vaak in landen die kwetsbaar zijn voor fraude en/of corruptie¹, is het risico op fraude of corruptie een bedreiging voor het behalen van de doelstellingen en voor de reputatie en het vertrouwen dat Enabel geniet bij donoren, partnerlanden en andere betrokken partijen. Het Beheerscontract² bepaalt dat Enabel een actieve fraude- en corruptiebestrijding dient te voeren, met nultolerantie inzake fraude en corruptie als uitgangspunt.

Alle Belgische actoren in de sector van de ontwikkelingssamenwerking, waaronder Enabel, hebben in juni 2018 een Charter Integriteit ondertekend. Hierin verbinden ze zich ertoe om integriteit en respect als belangrijke en richtinggevende kernwaarden te beschouwen, en een beleid uit te werken om dit toe te passen in de organisatie.

Dit alles is vertaald in de missie van Enabel die transparantie en integriteit voorop stelt als basisprincipes voor zijn werking, en in de Ethische Code van Enabel.

Om een actieve fraude- en corruptiebestrijding te kunnen voeren, is het van essentieel belang dat dit risico wordt beheerst door een effectief voorkomings- en opsporingsbeleid.

1.2 Doel

Dit 'Beleid inzake het beheersen van het Fraude- en Corruptierisico', verder het antifraudebeleid genoemd, heeft tot doel om een consequente benadering van mogelijke fraude te bewerkstellingen door het verstrekken van een algemeen kader voor het voorkomen, opsporen en behandelen van fraude, inclusief de consequenties van frauduleus gedrag, en door het toewijzen van verantwoordelijkheden hiervoor.

Enabel hanteert het principe van nultolerantie inzake fraude en corruptie. Dit houdt in dat elk geval van fraude of corruptie onderzocht wordt en aanleiding geeft tot maatregelen en/of sancties.

1.3 Goedkeuring

Dit antifraudebeleid werd, na advies van het auditcomité, goedgekeurd door de raad van bestuur op 29/05/2019.

Het antifraudebeleid zal periodiek beoordeeld worden en de resultaten hiervan worden gecommuniceerd naar de raad van bestuur.

2 Toepassingsgebied

Het antifraudebeleid is van toepassing op alle medewerkers en de leden van de raad van bestuur van Enabel, in België en in het buitenland, en heeft betrekking op elke fraude of een vermoeden van fraude met betrokkenheid van medewerkers, partners en/of andere partijen.

Partners worden geïnformeerd over het bestaan en de principes van dit antifraudebeleid en dienen het na te leven op grond van het contract dat ze met Enabel ondertekenen.

¹ Gebaseerd op de Corruption Perception Index – Transparency International 2018 <https://www.transparency.org/>

² Eerste beheerscontract tussen de Federale Staat en de naamloze vennootschap van publiek recht met sociaal oogmerk Enabel, Belgisch Ontwikkelingsagentschap, art. 37§2

3 Fraude en de impact ervan

3.1 Definitie

Fraude is een **ongeoorloofde handeling** (of het nalaten van een verplichte handeling) die **opzettelijk en persoonlijk** wordt uitgevoerd met de bedoeling **ten onrechte** een **voordeel** te verkrijgen.

- Het voordeel kan rechtstreeks of onrechtstreeks, materieel of immaterieel zijn.
- Het kan gaan om een voordeel ten gunste van de fraudeur zelf, van Enabel of één van de projecten van Enabel, of van een derde partij.

Wanneer een medewerker, manager of bestuurder van Enabel fraude pleegt, spreken we van **interne fraude**.

Wanneer externe partijen zoals leveranciers, partners³, publieke functionarissen... fraude plegen ten nadele van Enabel of van de projecten van Enabel, spreken we van **externe fraude**.

Corruptie beschouwen we als een specifieke vorm van fraude. Zowel passieve corruptie als actieve corruptie, zelfs indien dit zou bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van een project, vallen onder het toepassingsgebied van dit antifraudebeleid.

3.2 Impact

Fraude kan voor Enabel een grote impact hebben:

- Financieel risico: rechtstreeks of onrechtstreeks financieel verlies, verhoogd kredietrisico, kost van fraudemanagement en herstel;
- Reputatierisico: aantasting van het vertrouwen van donoren, partnerlanden, e.a. in de betrouwbaarheid en de ethische waarden van Enabel;
- Ontwikkelingsimpact: de doelstellingen van de ontwikkelingsprojecten worden niet, of slechts ten dele, gerealiseerd;
- Psychologische impact: schending van het vertrouwen door medewerkers of externe partijen.

4 Stappen in het beheersen van het frauderisico

4.1 Fraudepreventie

Het fraudevoorkomingsbeleid bestaat uit een geheel van maatregelen:

- Dit antifraudebeleid geeft duidelijke richtlijnen over wat fraude is en hoe met het frauderisico moet worden omgegaan, wie verantwoordelijk is voor het beheren van het frauderisico, wat te doen indien men fraude vermoedt, en licht de consequenties van frauduleus gedrag toe.
- De medewerkers worden periodiek gesensibiliseerd door een opleiding over het frauderisico en communicatie over het fraudebeleid, zodat ze een goed begrip hebben van wat fraude is, wat het standpunt van Enabel hierover is, hoe ze ongebruikelijke patronen kunnen herkennen in hun dagelijkse werkzaamheden en hoe ze geacht worden hiermee om te gaan.
- De medewerkers hebben een aanspreekpunt waar ze in alle vertrouwelijkheid met vragen terecht kunnen.

³ Een partner is een organisatie onder contract met Enabel voor de uitvoering van een project.

- Het frauderisico wordt geëvalueerd als deel van de jaarlijkse 'risk assessment' oefening en bij het uitwerken van interventies, en indien nodig worden maatregelen genomen om het risico beter te beheersen.
- Bij de uitwerking van processen worden op risicogebaseerde controles ingebouwd om:
 - o enerzijds fraude in de mate van het mogelijke te voorkomen (preventieve controles, bv. functiescheidingen, 4-ogenprincipe, rapporteringen...)
 - o anderzijds fraude tijdig te detecteren (detectiecontroles, bv. rapportering en reconciliatieprocedures).
- Met respect voor de regels inzake privacy communiceert het Integriteitsbureau van Enabel minstens jaarlijks globaal over de integriteitsschendingen.

4.2 Fraudedetectie

Bij een nauwgezette uitvoering van de processen kunnen onregelmatigheden, merkwaardige toevalligheden of afwijkingen van het normale procesverloop aan het licht komen. Deze kunnen een indicator zijn voor mogelijke fouten en/of fraude.

Medewerkers dienen hiervoor alert te zijn en er op de juiste manier mee om te gaan.

Naast de controles die deel uitmaken van de processen en het dagelijkse overzicht door het management, kunnen ook transversale, specifieke fraudedetectiemaatregelen ingevoerd worden.

4.3 Behandeling van incidenten

Alle fraudemeldingen geven aanleiding tot een professioneel en onafhankelijk onderzoek, teneinde te kunnen beslissen of zich inderdaad een fraude voorgedaan heeft, om de schade te verhalen op de daders, om desgevallend disciplinair te kunnen optreden en om processen en/of controles aan te passen om herhaling te voorkomen.

5 Rollen en verantwoordelijkheden

5.1 Alle medewerkers

In de eerste plaats is het de verantwoordelijkheid van elke medewerker van Enabel om zelf geen fraude te plegen, of betrokken te zijn bij de fraude van een derde. Dit geldt ook indien een leidinggevende opdracht zou geven tot het stellen van een frauduleuze daad.

Daarnaast heeft eenieder de plicht om alert te zijn en fraude-incidenten te melden zoals beschreven in dit antifraudebeleid.

Om het onderzoek niet te verstoren, mogen de medewerkers op eigen initiatief geen onderzoeksdaden stellen.

5.2 Directiecomité en raad van bestuur

Het directiecomité en de raad van bestuur zijn samen verantwoordelijk voor het opzetten van de gepaste beheersstructuur en processen om het frauderisico te beheren.

Zij zijn de eigenaars van deze antifraudebeleid en engageren zich ertoe om alle noodzakelijke middelen vrij te maken.

5.3 Operationeel management

Het management van Enabel is verantwoordelijk voor het identificeren en evalueren van het frauderisico binnen zijn domein en voor het opzetten van de gepaste controle maatregelen om het frauderisico te beheren.

Daarnaast is het de taak van het management om een fraudegeval dat zich voordoet onmiddellijk te melden aan het Integriteitsbureau, het intern controlesysteem desgevallend bij te sturen en het geleden verlies in de mate van het mogelijke te recupereren.

5.4 Controlling

Controlling biedt het management de nodige ondersteuning bij het identificeren van het frauderisico en het opzetten van de gepaste maatregelen om dit risico te beheersen. Controlling ziet er tevens op toe dat deze maatregelen goed ontworpen zijn en controleert periodiek of ze functioneren zoals bedoeld.

Daarnaast zal Controlling specifieke transversale fraudedetectiecontroles uitvoeren.

Tenslotte volgt Controlling de evolutie van het frauderisico voor Enabel op en waarschuwt ze het management indien zich ontwikkelingen voordoen die een bijsturing van de beheersmaatregelen inzake fraude vereisen.

5.5 Fraud Focal Point

In elke Vertegenwoordiging van Enabel wordt een Fraud Focal Point aangeduid door de Plaatselijk Vertegenwoordiger, in samenspraak met het Integriteitsbureau.

Indien geen Fraud Focal Point aangeduid werd, neemt de Plaatselijk Vertegenwoordiger deze rol op.

De Fraud Focal Point is het eerste aanspreekpunt inzake de strijd tegen fraude en corruptie voor alle medewerkers die afhangen van de Vertegenwoordiging, voor de lokale partners en voor de begunstigen. Hij of zij is verantwoordelijk voor de lokale sensibilisering en opleiding, en voor het beantwoorden van vragen over het onderwerp.

De Fraud Focal Point kan fraudemeldingen ontvangen en maakt deze onmiddellijk over aan het Integriteitsbureau. In specifieke gevallen kan hij of zij, op verzoek van en onder toezicht van het Integriteitsbureau, bijkomende informatie opvragen.

De Fraud Focal Points maken deel uit van een globaal netwerk van antifraudespecialisten binnen Enabel.

De Plaatselijk Vertegenwoordiger zorgt er, in samenspraak met het Hoofd van het Integriteitsbureau, voor dat deze verantwoordelijkheden opgenomen worden in de doelstellingen van de Fraud Focal Point, dat hij of zij hiervoor voldoende tijd kan vrijmaken en de nodige opleiding terzake kan genieten.

5.6 Human Resources

Bij de aanwerving van nieuwe medewerkers gebeurt er een screening, desgevallend met referentiecontrole bij vorige werkgevers, aangepast aan het risicoprofiel van de functie.

Het Human Resources-departement staat ervoor in dat alle medewerkers een opleiding inzake de strijd tegen fraude gekregen hebben in lijn met hun verantwoordelijkheden.

Human Resources zorgt ervoor dat, in geval van een bewezen fraude, passende en proportionele disciplinaire maatregelen genomen worden.

5.7 Integriteitsbureau

Het Integriteitsbureau coördineert de fraudepreventie en speelt hierin een rol door:

- het opstellen van het antifraudebeleid en de periodieke herziening ervan;
- te waken over de inhoudelijke kwaliteit van de centrale en lokale training en van de sensibiliseringscampagnes inzake fraudebestrijding;
- ondersteuning te geven voor de evaluatie van de frauderisico's en de uitwerking van de maatregelen om deze te beheersen.

Het Integriteitsbureau is verantwoordelijk voor het beheer en het onderzoek van de gemelde fraudegevallen al dan niet in samenwerking met de Fraud Focal Point en rapporteert hierover aan het directiecomité.

Het Integriteitsbureau rapporteert periodiek aan de raad van bestuur over de activiteiten van Enabel inzake fraudebestrijding en over de vastgestelde incidenten.

De rol van het Integriteitsbureau wordt opgenomen door de Interne-Auditfunctie van Enabel.

6 Melding van een vermoeden van fraude of van een fraude-incident

6.1 Melding door een medewerker van Enabel

Medewerkers van Enabel kunnen in de uitvoering van hun dagdagelijkse taken geconfronteerd worden met aanwijzingen of vermoedens van fraude (bv. machtsmisbruik, het niet-naleven van de wet, misbruik van middelen, fraude op het gebied van aankopen, diefstal of verduistering van fondsen, corruptie). In geval van twijfel kunnen zij zich wenden tot de Fraud Focal Point of het Integriteitsbureau.

Zij zijn gehouden om concrete aanwijzingen of vermoedens, gebaseerd op feiten, verbonden met de activiteiten van Enabel, onmiddellijk te melden, hetzij aan hun leidinggevende, hetzij aan de lokale Fraud Focal Point, hetzij rechtstreeks aan het Integriteitsbureau. De leidinggevende of Fraud Focal Point die een dergelijke melding ontvangt, zal onmiddellijk het Integriteitsbureau op de hoogte brengen.

Anomalieën die ontdekt werden in het kader van de specifieke fraudedetectiecontroles worden onmiddellijk aan het Integriteitsbureau gemeld.

6.2 Melding aan het Integriteitsbureau

Elke medewerker van Enabel heeft het recht om een vermoeden van fraude, gebaseerd op feiten, rechtstreeks aan het Integriteitsbureau te melden.

Het meldpunt van het Integriteitsbureau is tevens toegankelijk voor leveranciers of partners van Enabel of begunstigen van de activiteiten van Enabel voor het melden van fraude-gerelateerde feiten, twijfels of vragen.

Het meldpunt kan bereikt worden:

- persoonlijk op de hoofdzetel van Enabel (Interne Audit) of via de Fraud Focal Points in de Vertegenwoordigingen.
- rechtstreeks via mail integrity@enabel.be
- via de website <https://www.enabelintegrity.be> waar het daartoe bestemde elektronisch formulier moet ingevuld worden.

Anonieme meldingen worden niet aanvaard, de melder zal zich moeten identificeren wanneer hij of zij het elektronisch formulier invult.

6.3 Klokkenluidersbescherming

In geval van een rechtstreekse melding aan het Integriteitsbureau treedt de klokkenluidersbescherming in werking. Dit houdt in dat de vereiste maatregelen worden genomen om de medewerker te beschermen.

- De klachten en vragen worden strikt vertrouwelijk behandeld. Dit wil zeggen dat de identiteit van de melder in de mate van het mogelijke geheim gehouden wordt.
 - o Toch kan Enabel soms verplicht zijn de identiteit van de betrokken medewerker te onthullen wanneer de wet dit vereist, meer bepaald ten gevolge van een gerechtelijke of administratieve beslissing.

- Ook is het mogelijk dat, door de aard van de informatie waarover de melder beschikt, en buiten de wil om van het Integriteitsbureau, bekend wordt binnen de organisatie wie de klokkenluider is. Het Integriteitsbureau zal dergelijke geruchten steeds ontkennen noch bevestigen.
- Enabel heeft een strikt beleid dat er geen enkele directe of indirecte represaille mag genomen worden tegen een medewerker die te goeder trouw een mistoestand signaleert. De HR-functie rapporteert hierover jaarlijks aan de raad van bestuur.

De indiener van een melding wordt geïnformeerd over deze beschermingsmaatregelen.

6.4 Centrum Integriteit van de Federale Ombudsman

Medewerkers van Enabel hebben ook het recht om het Centrum Integriteit van de Federale Ombudsman te contacteren.

Meer informatie over dit kanaal kan gevonden worden op de website

<http://www.federaalombudsman.be/nl/inhoud/meld-een-integriteitsschending>

7 Beheer van fraude-incidenten

7.1 Administratief onderzoek

Het Integriteitsbureau beoordeelt de ontvankelijkheid van de melding en gaat met name na of er voldoende elementen zijn om een administratief onderzoek uit te voeren. Deze elementen betreffen onder andere de feiten die gemeld werden, de kenmerken van de beweringen en het feit of de klacht al dan niet referenties bevat naar informatiebronnen, met inbegrip van elk detail dat deze beweringen staakt.

In geval het Integriteitsbureau van oordeel is dat er voldoende grond is, zal een administratief onderzoek gevoerd worden volgens de Code of Professional Standards van de Association of Certified Fraud Examiners.

Indien het Integriteitsbureau van oordeel is dat de aanwijzingen, feiten of bewijzen onvoldoende zijn, beslist het om geen administratief onderzoek op te starten. In dat geval staat het de lokale manager vrij om desgevallend een eigen onderzoek te voeren naar disfuncties.

Afhankelijk van de aard van het onderzoek kan dit geheel of gedeeltelijk toevertrouwd worden aan de lokale hiërarchie of aan de Fraud Focal Point, of kan een beroep gedaan worden op gespecialiseerde externe experts.

Alle informatie die in dat verband verzameld wordt, zal als strikt vertrouwelijk behandeld worden.

Er zal naar gestreefd worden om het administratief onderzoek binnen een redelijke termijn af te ronden.

Na afronding van het administratief onderzoek worden de resultaten en conclusies gerapporteerd aan het directiecomité van Enabel zodat de vereiste maatregelen kunnen genomen worden om het misbruik te sanctioneren conform het bestaande beleid en de bestaande procedures.

7.2 Vertrouwelijkheid

Het administratief onderzoek is strikt vertrouwelijk. De identiteit van de medewerker op wie de klacht betrekking heeft, maakt deel uit van de vertrouwelijke informatie en wordt in de mate van het mogelijke geheim gehouden.

Enabel kan in bepaalde gevallen toch verplicht zijn om de identiteit van de betrokken medewerker te onthullen wanneer de wet dit vereist, meer bepaald ten gevolge van een gerechtelijke of administratieve beslissing.

Het is tevens mogelijk dat de identiteit van de medewerker op wie de klacht betrekking heeft buiten de wil om van het Integriteitsbureau, bekend wordt binnen de organisatie. Het Integriteitsbureau zal dergelijke geruchten steeds ontkennen noch bevestigen.

7.3 Crisiscomité

Het Integriteitsbureau escaleert belangrijke fraude-incidenten, die een bedreiging kunnen vormen voor de reputatie of de financiële stabiliteit van Enabel, zonder uitstel naar het crisiscomité van Enabel⁴ zodat tijdig de vereiste maatregelen kunnen genomen worden voor het beheeren van het incident. Het betreft onder meer incidenten met mogelijk financieel verlies boven 10.000 euro en/of incidenten met een potentieel belangrijke negatieve impact op de reputatie van Enabel.

7.4 Communicatie met de media

Vragen van de pers over fraude en fraude-incidenten bij Enabel worden steeds doorverwezen naar de dienst Communicatie in Brussel of naar de Plaatselijk Vertegenwoordiger om conform het communicatiebeleid behandeld te worden.

Enkel de dienst Communicatie is bevoegd om te reageren op berichten in de sociale media over fraude-incidenten bij Enabel.

De medewerkers van Enabel reageren niet persoonlijk op dergelijke berichten.

7.5 Disciplinaire maatregelen en herstel

7.5.1 Disciplinaire maatregelen

Het management van Enabel zal de vereiste acties ondernemen in functie van de hoedanigheid van de fraudepleger:

- 1) Indien het gaat om een interne medewerker, zullen in samenspraak met HR de gepaste disciplinaire maatregelen bepaald worden.
- 2) Indien het gaat om een medewerker van een partner zal deze geïnformeerd worden over de vaststellingen, en zal duidelijk gemaakt worden dat de betrokken medewerker niet meer voor Enabel kan werken.
Tevens zal de partner moeten aantonen welke maatregelen werden getroffen om dergelijke fraude in de toekomst te voorkomen.
- 3) Indien de directie van de partner zelf betrokken is bij de fraude, of indien blijkt dat de fraude het gevolg is van flagrante tekortkomingen in het integriteitsbeleid van de partner, zal Enabel een einde stellen aan het contract met deze partner.

Het directiecomité van Enabel kan na advies van de juridische dienst beslissen om gerechtelijke stappen te ondernemen tegen de fraudepleger(s).

7.5.2 Herstel

Het betrokken management zal de oorzaak van de fraude analyseren en nagaan welke beheersmaatregelen moeten worden getroffen om dergelijke fraude in de toekomst te voorkomen. Deze beheersmaatregelen kunnen bv. betrekking hebben op een herziening van de frauderisico-evaluatie, een versterking van het interne controlesysteem, herlancering van opleidingsprogramma's of sensibiliseringscampagnes...

Het betrokken management legt in dat verband een actieplan ter goedkeuring voor aan het verantwoordelijke lid van het directiecomité.

Fraudeverliezen worden als dusdanig geregistreerd in de boekhouding.

⁴ Cf. Procedure Crisiscomité

Het management zal, in samenspraak met de juridische dienst, de vereiste inspanning doen om de financiële verliezen te recupereren.

7.6 Rapportering

Het Hoofd van het Integriteitsbureau rapporteert periodiek aan de raad van bestuur over de activiteiten van Enabel inzake preventie, opsporing en behandeling van fraudegevallen, de incidenten die er zijn geweest, de acties die werden ondernomen, en de sancties.

Tevens ontvangen de raad van bestuur en het directiecomité minstens eenmaal per jaar een globaal rapport over de fraude-incidenten waarbij de privacy van de betrokkenen conform de regels inzake privacy wordt gerespecteerd.

8 Bijlage: Categorieën en voorbeelden van fraude

Interne fraude:⁵

- **Verduisteren van geld of andere eigendommen van de organisatie** (bv. stelen uit geldkas, stelen van brandstof of bureaumateriaal, persoonlijke uitgaven betalen met fondsen van de organisatie, rapporteren van niet-gemaakte kosten in de kostennota, fictieve personeelskosten ...)
- **Corruptie**: misbruik maken van toevertrouwde macht voor privaat gewin. Als een medewerker van Enabel geld geeft in ruil voor een gunst (bv. voor het uitvoeren van wettelijke routineformaliteiten), spreken we van **actieve corruptie** en dit wordt beschouwd als interne fraude. Als iemand zich laat betalen om bepaalde handelingen te stellen, spreken we van **passieve corruptie**.
Corruptie kan zich voordoen op verschillende niveaus en onder verschillende vormen. Vormen van corruptie zijn **belangenconflicten** (bv. in de aankoopcyclus), **omkoping** (bv. 1- betalen van geld aan publieke functionarissen van laag of gemiddeld niveau om toegang te krijgen tot basisgoederen of –diensten in hospitalen, scholen, politie en/of andere instellingen; 2- manipulatie van de aanbestedingsprocedure door bv. aanvaarden of vragen van voordelen bij het handelen met aannemers, verkopers, leveranciers van diensten of materialen ...); **illegale giften** (iets waardevols geven aan een medewerker om een bepaalde beslissing te belonen nadat de beslissing werd genomen); **economische afpersing** (een medewerker maakt misbruik van zijn (economische) machtspositie: als leverancier (enige leverancier van een bepaald goed), als belangrijke klant (de relatie met de klant stoppen, betekent het faillissement van de leverancier), als werkgever...). Al deze vormen van corruptie zijn strafbaar in België.⁶
- **Fraude m.b.t. de boekhouding**: overschatting of onderschatting van waarden en inkomsten (bv. fictieve inkomsten, onderschatte inkomsten; verbergen of overschatten van financiële verplichtingen, onjuiste waardebepalingen, onjuiste financiële rapportering...)

Externe fraude:

- Corruptie: publieke functionarissen van laag of gemiddeld niveau eisen geld om toegang te geven tot basisgoederen of –diensten in hospitalen, scholen, politie en/of andere instellingen; manipuleren van de aanbestedingsprocedure: aannemers, leveranciers van diensten of materialen betalen smeergeld,...
- Fraude met documenten: bv. vervalste facturen, manipulatie van de aanbestedingsprocedure
- Verduisteren van geld of andere eigendommen van de organisatie bv.:
 - o Het niet-uitvoeren van projectactiviteiten, maar wel verklaren dat deze hebben plaatsgevonden of het besteden van gelden aan activiteiten die niet tot het project behoren of het opvoeren van kosten die niet gemaakt zijn;
 - o Diefstal van IT-materiaal, brandstof,

⁵ Gebaseerd op de Fraud Tree, ACFE 2016 m.b.t. interne fraude.

⁶ Publicatie FOD Justitie 2008